

Slutrapport: FDB-NR-register fortsättning

Version Nummer	Datum	Summarisk beskrivning av ändringar
1	2009-11-29	Första utkast till slutrapport.
2	2009-01-10	Komplettering, bland annat tillägg av tabeller
3	2010-03-03	Bearbetat utkast
4	2010-03-12	Bearbetat utkast
5	2010-03-16	Slutversion
6	2010-03-29	Komplettering med diagram 6

Avd/Enhet/Ort
ES/BFM
NR/SES
Utfärdare
Anders Wallgren
Britt Wallgren
Lennmalm Andreas

Datum
2009-11-30

Projektnamn
860

FDB-NR register fortsättning

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Projektets bakgrund och uppgift	3
2.1	Bakgrund	3
2.2	Projektets uppgift.....	4
2.2	Deltagare.....	5
3	Kunder och kundönskemål	5
4	Projektarbete och erfarenheter	5
5	Resultat	6
5.1	Kalendårspopulationer för 2004-2007.....	6
5.2	Täckningen i FDB och SAMU	6
5.3	Täckningen i Företagens ekonomi, FEK	10
5.4	Täckningen i utrikeshandeln med varor och tjänster.....	13
6	Fortsättning	13
7	Resursinsats.....	15
8	Godkännande	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Bilaga 1		16

1 Sammanfattning

Projektet har arbetat med de årsvisa nationalräkenskapernas kvalitetsproblem. Olika företagsundersökningar har olika täckningsfel vilket leder till underskattningar och inkonsistenser. Den grundläggande metodiken för att komma till rätta med dessa felkällor är att basera all årlig företagsstatistik på en gemensam företagspopulation med god täckning – en så kallad Kalenderårspopulation (KÅP) som ska bestå av alla företag som varit ekonomisk aktiva under respektive kalenderår.

Projektet har vidareutvecklat metodiken för att skapa en KÅP som bygger på att administrativa källor utnyttjas på ett nytt sätt. Vårt arbete inom projektet har påverkat arbetet med det nya Företagsregistret så att fler administrativa källor kommer att användas för det nya Företagsregistret.

För att förbättra den ekonomiska statistiken behövs nya statistiska metoder men även ett nytt synsätt – från att tänka på en undersökning i taget måste man studera *hela* systemet av undersökningar. Ett sådant synsätt är vanligt inom personstatistiken. Den registerbaserade folkräkningen i de Nordiska länderna består av ett system av register som bygger på en gemensam registerpopulation med god täckning och statistiken från olika register är fullständigt konsistent. Holländska centralbyråns virtuella census består av ett system av både register och urvalsundersökningar och man lägger ner ett stort arbete på att uppnå konsistens mellan delarna i systemet. Detta synsätt borde också vara etablerat inom den ekonomiska statistiken.

2 Projektets bakgrund och uppgift

2.1 Bakgrund

I juni 2007 avslutades projektet Registerbaserad ekonomisk statistik med ett FDB-NR register (Bakgrundsfakta 2007:6). Syftet med detta arbete var:

- att studera det system av undersökningar som används för de årsvisa nationalräkenskaperna (NR)
- att med en registerstatistisk ansats identifiera de brister som uppstår när olika populationsavgränsningar och objektsavgränsningar används i olika undersökningar
- att testa metoderna för att skapa ett konsistent och heltäckande register med viktiga variabler.

Förutsättningen för ett sådant register är en population med alla under året aktiva enheter, dvs. en kalenderårspopulation. I arbetet identifierades och

kvantifierades på en övergripande nivå de täckningsproblem som finns både i det vanliga Företagsregistret och i SAMU-versionen av Företagsregistret samt i de huvudkällor som används i de årsvisa nationalräkenskaperna.

Inkonsistenser mellan statistikdata med avseende på populationsavgränsningar, enhetsavgränsningar och statistiska variabler innebär bristande sammanvändbarhet av SCB:s statistik och kvalitetsbrister för respektive undersökning såväl som för nationalräkenskaperna. Projektet FDB-NR-register lämnade ifrån sig 36 förslag på fortsatt arbete för att komma till rätta med de brister som identifierats i projektet. Projektförslagen finns i bilaga 1. Där är också kommenterat om aktiviteter bedrivits eller åtgärder vidtagits som berör de olika förslagen.

2.2 Projektets uppgift

Uppdraget för detta fortsättningsprojekt har varit att i ett första steg att ta fram en kalenderårspopulation för 2007 och vidareutveckla metoderna för detta. Därefter skulle projektet utvärdera kvaliteten i de kalenderårspopulationer som tagits fram med avseende på hur väl de motsvarar den idealpopulation med under året ekonomiskt aktiva enheter som eftersträvas. Det skulle ske genom en mer ingående analys av resultaten från kalenderårspopulationen och i dialog med följande årsundersökningar:

- LSUM, det årsvisa lönesummeregistret baserat på kontrolluppgifter
- LAPS, det månadsvisa lönesummerregistret baserat på företagens skattedeklarationer
- FEK, undersökningen företagens ekonomi
- UHV, utrikeshandeln med varor

Projektets fokus har varit FEK och UH-varor, där behov av ytterligare utredning kvartstod från huvudstudien 2007.

I huvudstudien från 2007 konstaterades till exempel att färre arbetsgivare täcks i FEK än i LSUM och att båda källorna har en undertäckning i förhållande till den kalenderårspopulation som togs fram i projektet. Genom en fördjupad analys av dessa populationsskillnader skulle metoderna för att ta fram en Kalenderårspopulation utvärderas och täckningsproblemen i statistikunderlaget till NR kvantifieras mer i detalj. Utgångspunkten för idealpopulationen är målpopulationen för nationalräkenskaperna (registrerad verksamhet).

En specifik fråga som också skulle utredas i projektet var de diskrepanser som finns på produktgruppsnivå i statistiken för utrikeshandeln med varor och Industrins varuproduktion. En sekundär uppgift var att analysen av

kalenderårspopulationen, i den mån direkt användbara resultat framkom, skulle resultera i förbättringsförslag för de ingående undersökningarna.

2.2 Deltagare

Projektdeltagare har varit: Anders och Britt Wallgren, Örebro universitet (projektledare), Christian Ekström ES/FDB, Staffan Tellander ES/FDB, Andreas Lennmalm NR/A, Ari Mansikkaviita ES/UH och Caisa Bergman ES/NS. Den totala projekttiden enligt beställningen var satt till ca 600 timmar.

3 Kunder och kundönskemål

Det centrala kundönskemålet från NR är att täckningen i den ekonomiska statistiken ska vara så fullständig som möjligt och med så hög sammanvändbarhet som möjligt¹. Detta bör också vara ett viktigt behov för respektive primärstatistikproducent.

4 Projektarbete och erfarenheter

Arbetet med att ta fram en kalenderårspopulation för 2007 och dokumentera metoderna för densamma har genomförts som planerat. Däremot har arbetet med att fullt ut utvärdera kalenderårspopulationen, liksom att studera diskrepanser mellan IVP och UHV på produktgruppsnivå, inte kunnat genomföras i den omfattning som var planerat. Den huvudsakliga anledningen till detta har varit att nytt omfattande projekt om säsongrensning i AKU som är högt prioriterat inom SCB. Detta har medfört att de analyser som var tänkta att genomföras där framförallt ES/NS och ES/UI skulle involveras inte har kunnat bedrivas i den omfattning som var planerat.

¹ Det bör poängteras att tidsserieperspektivet är än mer centralt vilket t.ex. innebär att en förbättring i täckningen i statistiken måste införas vid en bestämd tidpunkt och ge länkade tidsserier för jämförelser bakåt i tiden.

5 Resultat

Projektet har genomfört eller påbörjat aktiviteter inom följande områden:

- Kalenderårspopulationer har skapats enligt en standardiserad princip för åren 2004 till 2007 och metoderna för detta har dokumenterats.
- Populationerna i FDB och SAMU har jämförts med KÅP.
- Företagens ekonomi har jämförts med KÅP.
- Jämförelse av utrikeshandel med varor och Industrins varuproduktion (IVP) på produktgruppsnivå.
- Sättet att arbeta med näringsgren i FDB och SAMU ger idag problem genom att uppgift om näringsgren saknas i olika registerbaserade undersökningar. Inom projektet har metodik utvecklats som dels innebär att nya källor används samt att SNI imputeras för företag som saknas i FDB.

5.1 Kalenderårspopulationer för 2004-2007

Under våren har kalenderårspopulationer för 2004-2007 enligt en gemensam princip tagits fram. Den ansats som använts i projektet, och även i huvudprojektet 2006-2007, att skapa kalenderårspopulationer är att utifrån alla relevanta administrativa källor bygga upp en företagspopulation bestående av de enheter som under ett visst kalenderår visat att de varit verksamma i ett eller flera av de administrativa registren. Metoderna att skapa populationen har dokumenterats.

Arbete med att ta fram kalenderårspopulationen och den analys som gjorts av täckningen i FDB har varit en input i det FDB-projekt om beståndet i FDB som startade hösten 2009.

5.2 Täckningen i FDB och SAMU

FDB och de SAMU-ramar för november, som används för den årliga företagsstatistiken, har jämförts med kalenderårspopulationen både totalt och per bransch och sektor. En sammanställning av resultaten från körningarna finns i tabell 1 nedan där över- respektive undertäckning i SAMU:s novemberversionen i relation till kalenderårspopulationen för 2004-2007 redovisas.

Tabell 1 Jämförelse mellan antal JE i novemberversionen av FDB och KÅP

Novemberversionen av FDB					KÅP 2004				
2004	2005	2006	2007		2004	2005	2006	2007	
111 076	94 468	102 033	92 375	Verksamma enligt Novemberversionen Övertäckning					Ingår ej i KÅP
761 451	808 070	817 654	856 146	Verksamma enligt Novemberversionen	761 451	808 070	817 654	856 146	ingår i KÅP
48 850	43 748	46 911	43 240	"har aldrig varit verksamma"					
82 654	81 817	83 737	94 760	"nedlagda"	266 398	264 028	263 553	288 183	ingår i KÅP
134 894	138 463	132 905	150 738	Saknas i novemberversionen					
266 398	264 028	263 553	288 183	Summa undertäckning					
872 527	902 538	919 687	948 521	Summa FDB novemberversion	1 027 849	1 072 098	1 081 207	1 144 329	Total KÅP

Av tabell 1 ovan framgår övertäckningen mätt som antal JE har minskat med 17 % mellan 2004 och 2007. Undertäckningen har däremot ökat med 8,2 % under dessa år.

Det finns flera orsaker till att Novemberramen i FDB har bristande täckning, vilka konstaterades i huvudprojektet 2006-2007. Det beror bland annat på att:

- Endast företag som är verksamma i november ingår, de som är verksamma under andra delar av året, men inte under november, ingår inte.
- Inom SCB:s Företagsregister klassificeras t.ex. enskilda näringsidkare över 70 år som inaktiva.
- Vissa företagstyper, som t.ex. konkursbon ingår inte i dagens Företagsregister.
- Variabeln Företagsstatus ("Verksam", "Ej verksam" etc.) har visat sig vara mindre relevant för statistikens syften. Denna variabel skapas med uppgifter från Skatteverket (SKV) och påverkas av brister som finns i SKV:s register. T.ex. så kan det dröja lång tid innan ett inaktivt företag blir avregistrerat som aktiv.
- Företag som saknar uppgift om näringsgren.

Även om *undertäckningen* i novemberramen av FDB mätt som antal enheter är betydande så är dessa enheter i huvudsak mindre företag.

I tabell 2 nedan redovisas antalet JE och omsättning enligt företagens inkomstdeklarationer (SRU) för kalenderårspopulationen och undertäckningen i Novemberramen för åren 2004, 2005 och 2007. Cirka en fjärdedel av kalenderårspopulationen finns inte med i Novemberramen. Sett till

omsättning (miljoner kronor) så är undertäckningen betydligt mindre. Drygt 2 procent 2005 till drygt 3 procent 2007 saknas i omsättning i relation till total omsättning enligt momsregistret. Undertäckningen mätt som omsättning har stigit successivt.

Tabell 2 Undertäckning i Företagsregistrets Novemberram

	Antal JE			Omsättning SRU		
	2004	2005	2007	2004	2005	2007
Totalt i Kalenderårspopulationen	1 027 849	1 072 098	1 144 329	5 701 621	6 177 101	7 058 511
Undertäckning i Novemberramen	266 398	264 028	288 183	118 880	144 884	219 431
Undertäckning i Novemberramen %	25,9	24,6	25,2	2,1	2,3	3,1

Studier har också gjorts av täckningsbristerna på näringsgrensnivå och vid en sådan analys framgår att problemen med undertäckning inte är jämt fördelade över näringsgren. Det gäller i synnerhet när jämförelsen görs utifrån omsättning enligt Momsregistret.

Drygt hälften av undertäckningen finns inom partihandeln (SNI 51) vilket gäller för hela tidsperioden 2004-2007. Andra branscher där täckningsbristerna samtliga år överstiger genomsnittet är tillverkning av petroleumprodukter och kärnbränsle (SNI 23) samt jordbruk (SNI 01). I övrigt varierar det mellan åren vilka branscher som har störst undertäckning.

Undertäckningen är betydligt lägre vid jämförelse av lönesumma enligt Lönesummestatistiken baserad på kontrolluppgifterna (LSUM). Variationen i undertäckningen mellan olika branscher är heller inte lika stora som för omsättningen.

De branscher som visar störst undertäckning under hela tidsperioden 2004-2007 mätt utifrån lönesumma är jordbruk och skogsbruk (SNI 01, 02). Det finns ingen tydlig samvariation mellan undertäckningen mätt utifrån omsättning eller lönesumma. I tabell 3 nedan visas branscher med högst undertäckning sett till omsättning och lönesumma för år 2007.

Tabell 3 Undertäckning i Novemberramen 2007 per näringsgren, miljoner kronor

NgS	Omsättning (Moms)		Lönesumma (KU)	
	Undert.	Undert. %	Undert.	Undert. %
01	3676	5,3	144	2,7
02	2900	3,8	205	5,0
23	5972	21,6	0	0,0
31	8199	14,0	65	0,8
45	4684	1,1	427	0,6
50	20210	6,0	137	0,7
51	125032	9,0	745	1,1
52	6870	1,3	483	0,9
55	960	1,1	112	0,6
60	1342	0,5	112	0,4
61	2301	5,7	4	0,1
70	3164	1,5	157	0,8
74	7337	1,9	499	0,5
All	219431	3,0	5119	0,4

Måttet övertäckningen i FDB kan belysas utifrån täckningen i FEK i jämfört med kalenderårspopulationen. I tabell 4 nedan görs en sådan jämförelse på näringsgrensnivå och total för år 2007. Som för undertäckningen så visar jämförelsen att övertäckningen är större för omsättningen än för lönesumman.

Tabell 4 Övertäckning i FEK 2007 efter näringsgren i miljoner kronor

Näringsgrenar med högst övertäckning

Omsättning			Lönesumma			Förädlingsvärde			Produktion		
NgS	Övert.	Övert.%	NgS	Övert.	Övert.%	NgS	Övert.	Övert.%	NgS	Övert.	Övert.%
5	65	3.9%	5	2	1.6%	2	966	4.7%	5	67	3.5%
93	654	3.6%	37	7	1.0%	5	29	4.2%	93	598	3.5%
11	1	3.3%	70	146	0.8%	1	825	3.5%	1	2 159	3.1%
1	2 140	3.1%	1	34	0.7%	93	292	3.1%	2	1 871	2.4%
2	1 852	2.5%	93	19	0.5%	92	648	2.3%	74	7 915	2.2%
37	209	2.2%	55	96	0.5%	74	3 782	2.1%	37	191	2.1%
74	7 847	2.2%	2	18	0.5%	18	16	2.0%	11	1	2.0%
...											
All	43 133	0.7%	All	1 484	0.2%	All	15 734	0.9%	All	35 895	0.8%

5.3 Täckningen i Företagens ekonomi, FEK

Målpopulation för FEK-undersökningen är samtliga icke-finansiella företag, FE (med tillhörande verksamhetsenheter, VE) som bedrivit produktion i Sverige under referensåret.

Basen för FEK-undersökningens rampopulation utgörs av november-SAMU. Denna population kompletteras dock med företag som är inaktiva enligt FDB, men med stora finansiella tillgångar och/eller skulder. Detta påverkar dock även den del av statistiken som avser produktion och förbrukning. Dessutom kompletteras, efter manuell utredning, populationen med (stora) företag som haft verksamhet under delar av referensåret, men som inte är aktiva enligt FDB i november och därmed inte ingår i november-SAMU. Slutligen kompletteras ramen med fastighetsbolag, som enligt Fastighetsregistret äger fastigheter, men som inte uppfyller kriteriet för att klassas som aktiva enligt FDB.

I tabell 5 och tabell 6 nedan beskrivs täckningen i FEK med avseende på kalenderårspopulationen, där populationen i FEK har matchats mot kalenderårspopulationen. I jämförelse med KÅP för år 2007 visar FEK en övertäckning på 0,7 procent mätt som omsättning i FEK för de enheter som är övertäckta, och undertäckningen på 2,7 procent mätt som omsättning enligt de standardiserade registerutdragen (SRU), för de enheter som är undertäckta. För 2006 är motsvarande uppgifter 0,6 procent respektive 2,3 procent. Jämförelsen pekar mot att undertäckningen ökat något mellan 2006 och 2007 och att övertäckningen minskat marginellt. En motsvarande jämförelse gjordes i huvudprojektet avseende 2004. Den jämförelsen visade en övertäckning FEK på 0,6 % och undertäckning på 2,1 % av Momsregistrets omsättning.

Lönesummor i LSUM kan anses ha hög kvalitet. Varför är uppmätt lönesumma i FEK ca 6 miljarder (756 961-751 316) högre än motsvarande lönesumma i LSUM för 2007? Detta skulle kunna orsakas av dubbelräkningar i FEK mellan enkätdelen och SRU-delen. Det tycks som det är ett tidsseriebrott i FEK för variabeln lönesumma mellan 2006 och 2007. För 2006 är lönesumman i FEK 6 miljarder lägre än Lsum, för 2007 är FEK:s lönesumma 9 miljarder över Lsum (raden "Finns både i FEK&KÅP, Ej imputerat). Detta illustrerar att LSUM kan vara användbar i arbetet med FEK. Det eventuella brottet kan möjligen förklaras av omläggningen i SRU-blanketten mellan 2006 och 2007 där blanketten blev mindre detaljerad när det gäller lönekostnader.

Imputeringsmetoderna i FEK borde också ses över. I FEK imputeras 26 147 miljoner medan lönesumman för motsvarande företag i LSUM är 22 420 miljoner.

Tabell 5 Täckning i FEK 2007

Miljarder kronor								
	Omsättning			Lönesumma				
	FEK	Moms	SRU	FEK	SRU	Lsum	Laps	Antal JE
	inkl soc avg							
Övertäckning FEK								
Imputerat i FEK	43	*	*	1	*	*	*	84 454
	0,7%			0,2%				8,3%
Finns både i FEK & KÅP								
Ej imputerat	6 210	6 613	6 639	757	1 053	751	747	711 453
Imputerat i FEK	199	188	75	26	14	22	22	101 449
Undertäckning FEK	*	243	184	*	8	9	10	207 716
		3,4%	2,7%		0,7%	1,2%	1,3%	20,4%
Totalt	6 452	7 044	6 899	785	1 075	783	780	1 105 072
Totalt utan övertäckning	6 409	7 044	6 899	783	1 075	783	780	1 020 618

Tabell 6 Täckning i FEK 2006

Miljarder kronor					
	Omsättning			Lönesumma	
	FEK	Moms	SRU	FEK	Lsum
Övertäckning FEK					
Imputerat i FEK	36	*	*	1	*
	0,6%			0,2%	
Finns både i FEK & KÅP					
Ej imputerat	5 968	6 144	6 338	689	697
Imputerat i FEK	153	179	100	19	18
Undertäckning FEK	*	200	149	*	7
		3,1%	2,3%		1,0%
Totalt	6 157	6 523	6 587	709	721
Totalt utan övertäckning	6 121	6 523	6 587	708	721

I detta sammanhang är det viktigt att påpeka att KÅP innehåller alla de enheter som i registren visat någon typ av aktivitet under året. KÅP får därför ses som en maxpopulation av enheter som uppvisar ekonomisk aktivitet. Det finns därmed troligen enheter som inte ska ingå i den ekonomiskt aktiva populationen med hemvist i Sverige. Ett viktigt nästa steg är att vidare analysera täckningsproblemen och framförallt diskutera om alla de olika kategorier enheter som identifierats som under- eller övertäckning i FEK bedriver verksamhet som ska ingå i produktionsavgränsningen i nationalräkenskaperna.

Ett steg i att fördjupa analysen är att se inom vilken typ av enheter som täckningsproblemen uppstår. I tabell 5 beskrivs undertäckningen utifrån typ av organisation, populationen utgörs av sektor 1 icke finansiella företag och jämförelser görs mellan FEK och olika administrativa register. Där kan man se att den största kategorin är utländska filialer utan fast driftsställe i Sverige. Dessa filialer har alltså omsättning registrerad i Sverige enligt Momsregistret och har således verksamhet som är momsbelagd i Sverige. I dagens FDB är dessa filialer inaktiva. Av de drygt 175 miljarder kronorna som redovisas som undertäckning i tabell 3 så står 20 filialer för drygt 100 miljarder kronor. Vilka filialer som ska anses ha sin ekonomiska hemvist i Sverige, och därmed tillhöra målpopulationen för FEK och NR, behöver utredas vidare. Enligt den europeiska förordningen för nationalräkenskaper, ENS 95, så krävs att en institutionell enhet ska ha sin hemvist i landet för att transaktionerna ska ingå i landets produktion, sparande etc. Utgångspunkten för att definiera huruvida en institutionell enhet existerar i landet är följande:

”En inhemsk enhet betraktas som en institutionell enhet om den har självständighet i beslutsfattande i fråga om sin grundläggande funktion och antingen har en fullständig bokföring eller det skulle vara möjligt och meningsfullt, både från ekonomisk och från juridisk synpunkt, att sammanställa en fullständig bokföring om så erfordras.”

Det finns därefter ett antal kriterier vad som krävs för att ovanstående ska uppfyllas, men det finns utrymme för tolkning och vad som ska bedömas som en inhemsk ekonomisk enhet.

För de övriga kategorier företag bör det inte råda någon osäkerhet om att de har sin ekonomiska hemvist i Sverige och att deras transaktioner ska ingå i nationalräkenskaperna. När det gäller stiftelser och föreningar gäller att gränsen mellan företagssektorn (1+6) och HIO, hushållens icke-vinstdrivande organisationer måste vara tydlig.

Tabell 7 Undertäckning i FEK jämfört med olika administrativa register för olika kategorier av JE

Undertäckningen i FEK 2007		Oms-Moms Miljoner kronor	Oms-SRU	Lön-SRU	Lön-Lsum	Lön-Laps	Antal JE
Dödsbon	1	157	434	4	9	3	3 514
Fysiker i utlandet med verksamhet i SE	2	651	575	20	18	17	2 736
Utländska filialier utan fast driftställe i SE	3	175 738	1 965	132	1 377	1 317	3 173
Utländska filialer med fast driftställe i SE	4	3 447	2 412	626	647	625	234
Svenska AB	5	44 903	139 970	5 550	4 520	5 916	15 079
Konkursbon	6	538	0	0	37	36	1 964
Representantnummer	7	486	0	0	345	341	1 561
Föreningar	8	3 180	2 191	156	1 036	1 020	15 760
Stiftelser	9	15	118	26	122	154	360
Enkla bolag, handelsbolag mm	10	2 280	6 531	214	147	143	5 543
Fysiker äldre än 70 år	11	5 175	7 046	118	166	83	68 861
Fysiker 17-70 år	12	6 402	23 182	1 034	592	474	88 628
Unga fysiker t.o.m. 16 år	13	5	43	0	6	6	303
Alla		242 975	184 467	7 879	9 023	10 134	207 716

5.4 Täckningen i utrikeshandeln med varor och tjänster

I huvudprojektet konstaterades att täckningen i utrikeshandeln behövde studeras närmre. I de analyser som då gjordes påvisades att det förekommer 68 186 unika organisationsnummer som under år 2004 hade utrikeshandel med vara eller tjänst i de tre undersökningarna och att 13 % av dessa saknas i Företagsregistrets Novemberram för 2004.

En uppgift inom detta projekt var att studera täckningen i utrikeshandelsstatistiken närmre. En särskild analys skulle också göras av produktgrupper mellan Industrins varuproduktion och Utrikeshandeln med varor har påbörjats. En dialog kring orsaker om till skillnader har startat men ingen ordentlig analys av problemet har genomförts och det finns därför inga resultat att presentera i denna rapport.

6 Förslag på fortsatt arbete

1. Lösa täckningsproblemen i FEK

Projektet bedömer det som angeläget att komma till botten med hur täckningsproblemet ser ut i FDB och de huvudkällor som används av NR. I tidigare projekt och i det arbete som bedrivits i fortsättningsprojektet så framgår tydligt att FDB och SAMU-urvalen och den ekonomiska statistiken har täckningsbrister både i form av undertäckning och också övertäckning. Det innebär att samsyn behövs mellan NR och primärstatistiken om vilka enheter som är ekonomiskt aktiva och ska ingå i rampopulationen. För vissa

av de täckningsbrister som identifierats i arbetet med kalenderårspopulationerna är det inte alls givet om de ska ingå i rampopulationen eller ej och detta behöver analyseras och diskuteras. Ett fortsatt arbetet bör i första hand omfatta täckningen i FEK som är den största källan för NR:s årsberäkningar och där en hel del analyser redan gjorts. Frågan om täckning är också viktigt för PCA i arbetet att ta fram SAMU-ramar som täcker alla aktiva enheter. Vid en fortsättning behöver detta arbetet drivas i nära dialog med det utvecklingsarbete som pågår inom FDB.

Förslag: En arbetsgrupp med deltagare från NR, FEK och FDB löser täckningsproblemet i FEK.

2. Metodproblem för konsistent ekonomisk statistik

a) Granskning av SRU.

SRU-data granskas för närvarande av tre olika enheter inom SCB: ES/REG, NR/SIM och ES/NS. Dessa tre processer bör samordnas och den bästa metodiken bör bli gemensam för alla som använder SRU-data.

b) Dubbelräkning i FEK.

I FEK-undersökningen kombineras uppgifter från egen blankettinsamling med SRU-data från Skatteverket. Det förekommer att en gemensam SRU lämnas in för en grupp av JE. Inom FDB och därför även i FEK-undersökningen har inte sammansatta företagsenheter bildats i den uträkning som skulle vara nödvändig för att undvika den dubbelräkning som kan uppstå i sådana fall. Metodik bör utvecklas för att hitta dessa sammansatta enheter så att dubbelräkning undviks.

c) Användning av flera administrativa källor i FEK

Inom FEK-undersökningen används för närvarande endast en administrativ källa (SRU) trots att flera administrativa källor med viktiga ekonomiska variabler finns (t.ex. LSUM). Skattningsmetoder som utnyttjar all tillgänglig information på bästa sätt bör utvecklas.

d) Metodik för branschvisa skattningar

Administrativa data avser administrativa enheter som ofta inte är branschrena. SCB kan inte heller skapa ett Företagsregister som består av branschrena enheter. Det behövs alltså skattningsmetoder för uppgifter från enheter som inte är branschrena. Den metodik som används idag (både inom SCB och även inom andra centralbyråer) bygger på att använda största bransch enligt vissa regler. Denna skattningsmetod leder till stora fel och inkonsistenser. Tidsserielänkningen i samband med SNI-bytet försvåras också av metodiken med största bransch.

e) Att korrigera en urvalsundersökning för täckningsfel

Inom den Holländska centralbyrån är det praxis att göra urvalsundersökningarna inom den virtuella censusen konsistenta mot folkräkningsregistret. På liknande sätt bör vissa urvalsundersökningar som är

betydelsefulla för de årsvisa nationalräkenskaperna göras konsistenta mot KÅP-registret. Sådan metodik bör utvecklas för Utrikeshandeln med tjänster.

Förslag: En arbetsgrupp med deltagare från NR, FEK, UI, Örebro universitet och PCA utvecklar och testar metoder för att lösa dessa metodproblem. Gruppen leds av Anders och Britt Wallgren och deras insatser finansieras av Sjunde Ramprogrammet, Work Package 4 inom BLUE-Enterprise and Trade Statistics-projektet.

3. Branscher där NR inte använder FEK

Det finns anledning att göra specialstudier av de branscher där NR inte använder FEK för beräkning av förädlingsvärden. I dag finns ingen totalram för produktionsvärde, insatsförbrukning och kostnader på NR. I och med att NR använder annan information än FEK för vissa branscher så leder det till att vissa enheter inte täcks alls och andra dubbelräknas. Genom att använda KÅP kan dessa problem relativt enkelt uppmärksammas och kvantifieras. Branscher som berörs av detta i NR är framförallt jordbruk, skogsbruk och fiske, el och värme, bank och försäkring.

Förslag:

a) En arbetsgrupp med deltagare från NR, FDB och ET löser täckningsproblemet avseende energibranschen.

b) En arbetsgrupp med deltagare från NR, FDB och L löser täckningsproblemet avseende jordbruket.

4. Dokumentation av BNI-beräkningarna

På begäran från Eurostat har medlemsländerna sen några år tillbaka tagit fram en omfattande dokumentation över hur beräkningarna av BNI (BNP) går till. Dokumentationen ligger till grund för den revision som görs regelbundet. Ett kapitel i dokumentationen avser täckningen i räkenskaperna. Genom att använda resultat från en analys baserad på KÅP-registret kan beskrivningen av täckningen i BNI-beräkningarna utvecklas.

Förslag: En arbetsgrupp med deltagare från NR utarbetar dokumentation som bygger på KÅP-baserade analyser av täckningsfelen.

Bilaga 1 innehåller projektförslagen från huvudprojektet listade med kommentarer om statusen för de olika förslagen.

7 Resursinsats

Resursinsatsen har bestått i arbetad tid. Den totala arbetstiden i projekten har uppgått till ca 300 timmar.

Bilaga 1

Förslagen från Registerbaserad ekonomisk statistik med ett FDB-NR register (Bakgrundsfakta 2007:6).

Kommentarer finns inlagda på några ställen där aktiviteter pågår eller har genomförts *antingen som en följd av förslagen från projektet eller mot annan bakgrund*. Det projekt som nu drivits "FDB-NR-register fortsättning" har omfattat och förslagen 1b-d, 1h, 1i och 1k (där 1i och 1k inte genomförts som planerat).

1) KalenderÅrsPopulation (KÅP) används som standardiserad population för att möjliggöra konsistent och heltäckande företagsstatistik.

1 a) Årsstatistiken avseende företag, myndigheter, enskildas näringsverksamhet och organisationer skall baseras på samma standardiserade population kalenderårspopulationen för aktuellt år.

1 b) Kalenderårspopulationen skapas när alla administrativa källor är tillgängliga och består av de enheter som varit aktiva i åtminstone en administrativ källa.

1 c) De administrativa enheterna i Kalenderårspopulationen grupperas i företagsenheter, FE.

1 d) Varje FE i Kalenderårspopulationen skall klassificeras efter Sektor och Näringsgren.

1 e) FEK-undersökningen bör bygga på Kalenderårspopulationen, KÅP

1 f) Övriga årliga företagsenkäter bör göras konsistenta mot KÅP genom kalibrering av vikter på liknande sätt som man justerar för bortfall.

1 g) Moms- och lönesummeregistret bör användas i arbetet med FEK-undersökningen för att minska risken för dubbelräkningar och misstolkningar av SRU-data.

1 h) SRU-materialet ger information om svenska rörelseresultat, Momsregistret om svensk omsättning och Lönesummeregistret om svensk lönesumma. Kombinerar dessa administrativa material kan man lättare avgöra vad som skall ingå i svenska nationalräkenskaper och vad som är utlandsverksamhet.

1 i) NR-enheten bör utarbeta ett antal typfall, som beskriver hur olika slag av svårtolkade transaktioner skall behandlas.

1 j) Alla som arbetar med administrativa material kan hitta företagskategorier eller kategorier av transaktioner som kanske inte berör den egna

undersökningen. Men denna information behövs kanske inom en annan del av nationalräkenskaperna! Man skall då kontakta NR-enheten som avgör hur informationen skall användas.

1 k) Täckningsfelen i utrikeshandelsstatistiken kan vara betydande. Därför bör arbetet med att korrigera för sådana fel prioriteras.

2) Uttalade och entydiga delpopulationsansvar formuleras med KÅP

Kommentar: Projekt "Fullständig täckning av finansiell sektor i statistiken" genomfördes hösten 2008. Projektet inkluderade frågorna under punkten 2 samt 4c). Ytterligare arbeten har startat som en följd av detta projekt. I början av 2010 bildades en grupp som ska se över populationsansvar och klassificering av finansiell sektor och bransch i FDB. I Riksbanksavtalet för 2010 ingår projekt om statistik över riskkapitalbolag samt ett övergripande projekt om översyn av den finansiella statistiken.

2 a) Branschkoderna för företag i FDB med SNI 65-67 inom sektor 1 samt företag inom sektor 2 som inte har SNI 65-67 måste ses över.

2 b) NR måste få fullständiga underlag för hela sektor 2. Enheten för finansmarknadsstatistik måste få ansvar och resurser för detta.

2 c) FDB utökas med värdepappersfonder mm, genom att använda Finansinspektionens register som källa.

2 d) FDB:s aktivitetskriterier utökas så att även enheter som bedriver förvaltning av och handel med värdepapper utan anställda klassificeras som aktiva.

3) Företagsregistret anpassas för att bättre tillgodose statistikens och nationalräkenskapernas behov

Kommentar: Ett långsiktigt utvecklingsprojekt pågår inom FDB. Detta arbete omfattar bland annat alla de förslag som finns under punkten 3.

3 a) Ett nytt Företagsregister utvecklas, som är väl anpassat till nationalräkenskapernas och den ekonomiska statistikens behov. Att genomföra detta krav är resurs- och tidkrävande. Men Företagsregistret är en viktig del av den statistiska infrastrukturen som måste fungera väl.

3 b) Fördjupat samarbete med Skatteverket (SKV) för att eliminera över- och undertäckning.

3 c) Utökade verksamhetskriterier så att Juridisk enhet får en koppling till Företagsenhet i större utsträckning än idag.

3 d) Utökad användning av sammansatta företagsenheter. Detta kräver nya variabler vad gäller koppling över tiden.

3 e) Korsregister mellan olika slag av identiteter skapas som anger hur identiteter och enheter hör samman.

4) Nytt regelverk för leveranser av data från myndigheter till SCB

Kommentar: Ytterligare förslag på åtgärder har lämnats om för förslag 4c) i projektet "Fullständig täckning av finansiell sektor i statistiken".

4 a) Det första steget är att hitta en gemensam lösning för de tre myndigheternas behov (SCB, Bolagsverket och Skatteverket). Detta för att inte behöva besvara företagen med begäran om uppgifter som redan har samlats in av annan myndighet. Sammantaget uppnår man en minskad uppgiftslämnarbörda.

4 b) Nästa steg blir att skapa en lagstiftning som behövs för det nya sättet att samla in uppgifter.

4 c) För den finansiella statistiken är det viktigt att verka för en förändring av Lag (2001:99) om den officiella statistiken så att SCB får rätt att begära in uppgifter från icke-verksamhetsdrivande stiftelser.

5) Maskinell förstagranskning av administrativa källor

Maskinell förstagranskning av administrativa källor sker när data levererats till SCB. Denna granskning är gemensam för hela SCB. Denna metodik bör gradvis införas för fler typer av administrativa material än de SRU-blanketter som vi arbetat med inom projektet.

6) Lönesummeregister skapas för nationalräkenskapernas behov

6 a) Ett lönesummerregister för Nationalräkenskaperna behov skapas. Registret skall både användas för samgranskning av olika lönesummekällor och leverera lönesummestatistik till NR som är konsistent mot Kalenderårspopulationen KÅP.

6 b) I lönestatistiken baserad på LAPS ska hänsyn tas till felredovisning av sjukpension etc. (förslag 1 ovan).

6 c) Bättre kommunikation mellan mottagare (NR) och leverantör avseende NR:s behov.

Kommentar: Denna fråga täcks inom ramen för SLA och FMOD.

6 d) Redovisning av statistik baserad på Kalenderårspopulationen KÅP skall ske på en gemensam objektsnivå, företagsenhet FE.

6 e) Kvaliteten på variabeln FtgStatus i FDB bör förbättras.

Kommentar: Denna fråga täcks i det pågående FDB-projektet.

7) Grupp för processövervakning av NR:s statistiska system skapas

Kommentar: Funktionen Rätt Indata bildades på NR hösten 2008 till följd av förslag med liknande inriktning som nedan (Staffan Wahlströms utredning om NRs statistiska system och Hans Lindbloms utredning om NRs organisation). I Projekt "Fullständig täckning av finansiell sektor i statistiken" föreslogs en grupp som ska diskutera klassning och populationsansvar med inriktning mot finansiell sektor och bransch, en sådan grupp har bildats i början av 2010.

7 a) En Processgrupp bildas. Medlemmarna i gruppen skall tillsammans ha hög och allsidig kompetens inom området.

7 b) Processgruppen får en stark ställning inom SCB, så att gruppen har befogenheter att leda arbetet med utveckling och övervakning av produktionsprocessen som genererar företagsstatistik till NR.

7 c) Ansvaret för olika delpopulationer skall vara tydligt.

8) Fortsatt utvecklingsarbete behövs.

8 a) Utveckling av ett nytt Företagsregister. Kvalitetsbrister i Företagsregistret påverkar all ekonomisk statistik och stora delar av SCB:s registerbaserade statistik.

Kommentar: Denna fråga täcks i det pågående FDB-projektet.

8 b) Utveckla metoder för att korrigera skattningar så att de blir konsistenta mot Kalenderårspopulationen. Därigenom minskas ramfel och inkonsistenser.

8 c) Sammansatta företagsenheter skapas som härledda enheter, dvs. inte med "manuellt" arbete utan genom att administrativa uppgifter om samhörighet bearbetas maskinellt. Problemen avseende branschvisa skattningar som hör samman med detta bör utredas samtidigt.

8 d) Ny metodik för produktivitetsskattningar bör utvecklas.